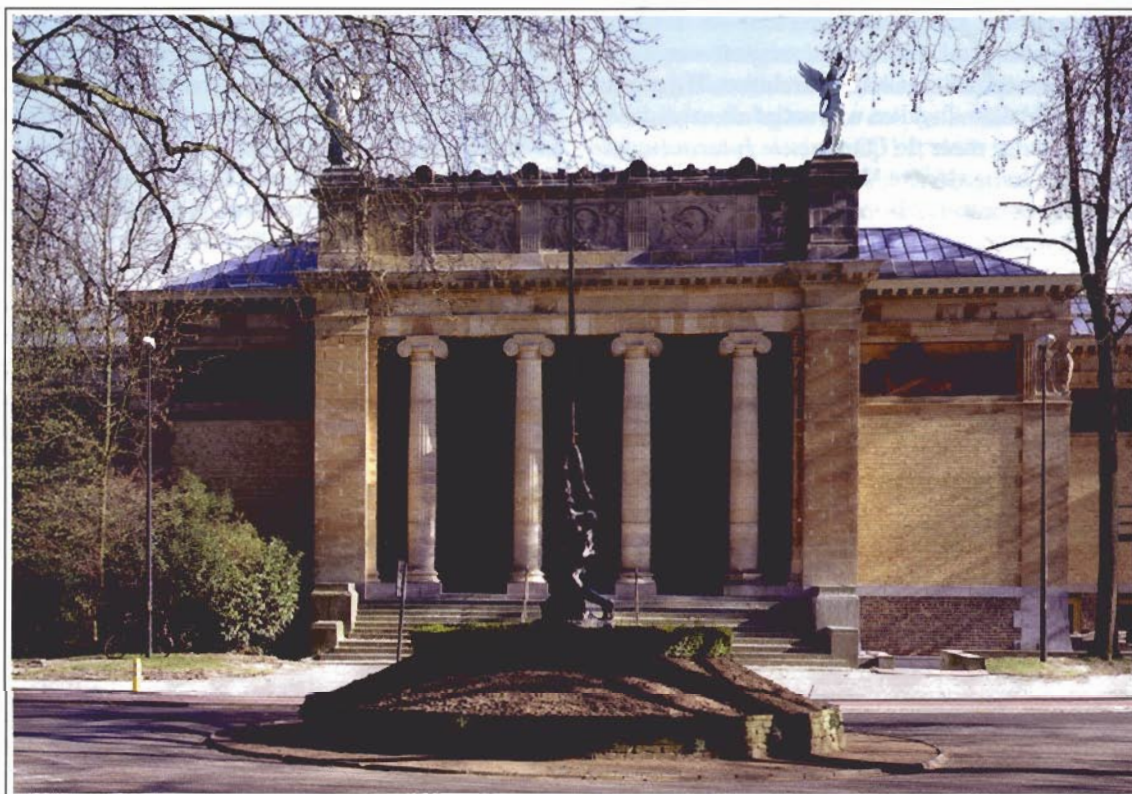

MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN GENT

uitgegeven door De Vrienden van het Museum voor Schone Kunsten / vzw
verantw. uitgever: D. Vandenbossche, p.a. Museum voor Schone Kunsten, Citadelpark, 9000 Gent

Voorgevel van het Museum voor Schone Kunsten Gent

MUSEUMKRANT

CHARLES VAN RYSELBERGHE, ARCHITECT VAN HET MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN

Tijdens het openingsweekend van 26 tot 28 mei organiseert het Museum voor Schone Kunsten in samenwerking met vzw Gandante een Charles Van Rysselberghe-wandeling. Deze stadswandeling is opgevat als een eerbetoon aan de bouwmeester van het museum, die tijdens zijn lange carrière als stadsarchitect tal van gebouwen in Gent ontwierp en renoveerde.

Charles Van Rysselberghe (Meerle (Hoogstraten), 1850 – Nice, 1920) groeide op in een Gents burgerlijk milieu. Verschillende leden van het gezin speelden een bijzondere rol in de wereld van wetenschappen, beeldende kunst en architectuur. De oudste broer van Charles, François Van Rysselberghe, was industrieel ingenieur en gespecialiseerd in de meteorologie. Hij maakte naam met de uitvinding van de multifono, de voorloper van de moderne telefoon. Julien Van Rysselberghe was burgerlijk ingenieur en doceerde beschrijvende meetkunde aan de universiteit van Gent. Hun broer Octave was net als Charles architect. Hij genoot een internationale bekendheid en was actief als urbanist en ontwerper voor onder meer de *Compagnie Internationale des Wagons-Lits*. In de Gentse Veldstraat bouwde hij één van de eerste grootwarenhuizen, het warenhuis Dutry-Colson. De jongste broer, Théo Van Rysselberghe, lag mee aan de basis van de Brusselse avant-garde kunstenaarsgroep *Les XX* en geniet vandaag vooral bekendheid als neo-impressionistisch schilder.

Charles Van Rysselberghe startte zijn opleiding op 13-jarige leeftijd. Hij studeerde aan de Academie voor Schone Kunsten van Gent. Van zijn leermeester, de toenmalige stadsarchitect Adolphe Pauli, nam de jonge Van Rysselberghe de architecturale principes van het neoclassicisme en de neorenaissance over. In 1874, zijn laatste jaar aan de academie, won hij een architectuurwedstrijd, die recht gaf op

een beurs om gedurende drie jaar verder te studeren in het buitenland. Van Rysselberghe koos evenwel voor een loopbaan bij Pauli. In 1879 – hij was toen 29 jaar – volgde hij zijn leermeester op als stadsarchitect, een functie die hij bleef uitoefenen tot in 1916. Als stadsarchitect ontwierp hij een groot aantal officiële gebouwen en was hij ook betrokken bij de renovatie van publieke architectuur. In 1892 werd hij benoemd tot docent in de hoogste klas bouwkunde aan de academie, als opvolger van Pauli.

SCHOLENBOUW

Als stadsarchitect bouwde Van Rysselberghe 22 scholen in Gent. De architect volgde hierbij het voorbeeld van zijn leermeester Pauli die onder meer de kosteloze stadsschool voor jongens ontwierp aan het Kramersplein (het huidige Liberaal Archief), en de Nijverheidsschool aan de Lindelei, scholen die Van Rysselberghe later zou verbouwen.

Zelf ontwierp Van Rysselberghe de Andriesschool in de Antonius Triestlaan, en verder onder meer de stadsscholen in de Eendrachtstraat, de Van Hulthemstraat, het Klein Raamhof en de Tarbotstraat. In 1902 verbouwde Van Rysselberghe in de Onderstraat de twee stenen, het Wulfaert-Vilainsteen en het Hof van Schardau, tot het Laurent-instituut. Van Rysselberghe liet de gevels restaureren, en liet deze als schermgevels fungeren, met achterliggend een nieuw schoolcomplex.

Enkele schoolgebouwen van zijn hand zijn ondertussen verdwenen. Zo moest een van zijn vroegste stadsopdrachten, een school uit 1886 in de Sint-Pietersnieuwstraat, plaatsruimen voor het huidige rectoraat van de Universiteit Gent. Bij de bouw van deze school maakte Van Rysselberghe gebruik van een ijzeren skelet dat in een metaalconstructiebedrijf vervaardigd en ter plaatse geassembleerd werd.

De Nijverheidsschool aan de Lindelei

De Andriesschool in de Antonius Triestlaan

De Stadsschool in de Eendrachtstraat

ARBEIDERSHUISVESTING

Ook in de sociale woningbouw was Van Rysselberghe actief. In de lijn van het sociale gedachtegoed van rond de eeuwwisseling trachtte hij arbeiders zo goed mogelijk te huisvesten, en probeerde voor hen de ideale woning te ontwerpen. In opdracht van de in 1904 opgerichte *Gentsche Maatschappij der Werkerswoningen* zou Van Rysselberghe in totaal 241 arbeiderswoningen realiseren, onder meer in de Roggestraat, de Rooigemlaan, het Biezenstuk en de Wilgestraat. *De Cirk* in de Zebrastraat is een treffend voorbeeld van de sociale ideeën die Van Rysselberghe als architect begeesterden. De architect brak met de Gentse 19de-eeuwse traditie om arbeiders in kleine en onhygiënische beluiken te huisvesten. Integendeel, hij concipieerde woningen voorzien van modern comfort en aangepast aan de noden van arbeidersgezinnen.

De Cirk is een geheel van appartementen en huisjes, geconcipieerd rond een ovaal binnenplein. Door de hoge prijzen van de gronden in deze buurt, voelde Van Rysselberghe zich genoodzaakt in de hoogte te bouwen. Het complex zag er niet meer uit als een woonkazerne, maar bood voldoende licht en ruimte aan zijn bewoners. De gezinnen hadden elk een terrasje of een koer; hun huizen waren voorzien van regen- en leidingwater, er waren afvalkokers en elk gezin beschikte over een aparte kelderruimte. Van Rysselberghe's woonformule was erg succesvol. Kort na de voltooiing van de bouw in 1908 waren alle woningen verhuurd. Oorspronkelijk telde *De Cirk* twee verdiepingen maar in de jaren 1930 werd door de Gentse bouwmeester Oscar Van de Voorde een derde bouwlaag toegevoegd. Een halve eeuw later drong een renovatie zich op. Vandaag is het een multifunctioneel wooncomplex met een culturele bestemming.

RENOVATIE VAN STADSGEBOUWEN

Van Rysselberghe was ook betrokken bij de renovatie van officiële gebouwen in Gent. Een van de vroegste stadsopdrachten betrof de verbouwing van twee 18de-eeuwse panden op de Kouter, namelijk de Hoofdwacht en de paardenposterij. De Hoofdwacht was in 1738-1739 ontworpen door Bernard De Wilde en David 't Kindt als verblijfplaats van de Oostenrijkse keizerlijke troepen. Onder leiding van Charles Van Rysselberghe werden de gebouwen in 1874-1875 verbouwd tot handelsbeurs. Deze locatie herbergt vandaag de gelijknamige concertzaal.

Daarnaast drukte Van Rysselberghe zijn stempel op het uitzicht van het stadhuis. Hij realiseerde het neorenaissance-verbindinggebouw tussen de Armenkamer en het Schepenhuis van Gedele aan de Boter- en Poeljemarkt. Hij maakte ook een ontwerp voor een neogotische reconstructie van de vier gevels van het stadhuis, dat echter niet werd uitgevoerd.

Een ander Van Rysselberghe-project was de verbouwing van de lakenhalle naast het Belfort. De verbouwing van dit laatgotische gebouw kaderde in de voorbereiding van de Wereldtentoonstelling in Gent in 1913, toen onder impuls van burgemeester Emile Braun het stratenplan van de Gentse Kuip werd aangepast. De bedoeling was om de drie historische torens die het centrum bepalen – de torens van de Sint-Niklaaskerk, het Belfort en de Sint-Baafskathedraal

De Cirk in de Zebrastraat

– te herwaarderen en opnieuw als bakens in het straatbeeld op te nemen. De herwaardering van deze historische gebouwen impliceerde de afbraak van de huizen die er in de loop der eeuwen tegenaan waren gebouwd. In het geval van de lakenhalle, waarvan oorspronkelijk slechts zeven traveeën waren voltooid, werd beslist om de vier ontbrekende traveeën toe te voegen. Dit plan werd in 1903 door Van Rysselberghe uitgevoerd samen met de architecten Auguste Van Assche en Joseph De Waele.

Van Rysselberghe was ook betrokken bij de verbouwing van het conservatorium. Op het einde van de 19de eeuw werd de instelling ondergebracht in de Grote Sikkel en het aanpalende gebouw, De Zwarte Moor. Van Rysselberghe werkte vooral met schermgevels, en onder meer door de inplanting van een concertzaal die plaats bood aan 600 toeschouwers is veel van het oorspronkelijke geheel verdwenen.

Sociale woningen aan de Rooigemlaan, de Zonnebloemstraat en het Biezenstuk

En tenslotte leverde hij ook zijn bijdrage aan het operagebouw in de Schouburgstraat, door stadsarchitect Louis Roelandt ontworpen in een neoclassicistische stijl. Na de inhuldiging in 1840 onderging het gebouw veel aanpassingswerken. Vanaf 1887 was Van Rysselberghe betrokken bij ingrijpende renovatiewerken, en bouwde hij onder meer het balkon voor de eersterangs loges, artiestenloges en een portaal aan de voorgevel.

HET MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN

Het Museum voor Schone Kunsten was in de 19de eeuw ondergebracht in de gebouwen van de Academie voor Schone Kunsten aan de huidige Academiestraat. In de loop van de eeuw werden herhaaldelijk plannen gemaakt voor de bouw van een nieuw museum, maar deze plannen werden pas concreet met de oprichting van de vereniging De Vrienden van het Museum. Onder impuls van De Vrienden besliste het stadsbestuur in 1898 de bouw van een museum te financieren, en Charles Van Rysselberghe werd aangesteld als architect. Het museum werd ingeplant in het Citadelpark, dat aangelegd was op de plaats van de oude Hollandse citadel. Bij zijn ontwerp liet Van Rysselberghe zich inspireren door de tempels uit de klassieke oudheid. Als grondvorm nam hij een kruis, dat aan de bovenzijde wordt afgesloten door een hemicyclus, bestemd voor de expositie van monumentale beeldhouwkunst. In deze klas-

sieke architectuur verwerkte de architect enkele hoogstandjes van moderne techniek. Zo voorzag hij onder meer een vernuftig systeem van indirecte verlichting via het dak. Van Rysselberghe's concept inzake museumarchitectuur, namelijk de combinatie van moderne technieken en een klassieke vormtaal, kende na de opening van het museumgebouw in 1904 een Europese weerklank.

In het kader van de Wereldtentoonstelling van 1913 werd het museumgebouw uitgebreid. De aanleiding was de groots opgezette tentoonstelling 'Oude kunst in Vlaanderen', waarvoor een geschikte locatie werd gezocht. Opnieuw tekende Van Rysselberghe voor de plannen. Door deze ingreep verdubbelde de oppervlakte van het museum.

CHARLES VAN RYSSELBERGHE-WANDELING

Wanneer: op zaterdag 26 mei en zondag 27 mei, telkens om 14u.

Plaats van vertrek: ingang van het Museum voor Schone Kunsten

Einde: voorzien rond 16u30 in de buurt van het Belfort

Inschrijven is noodzakelijk en kan op:

09/240 07 07 of 37 of msk.educatie@gent.be

De vzw Gandante organiseert deze wandeling ook op andere tijdstippen. Reservatie kan op: 0479/51 52 42 of info@gandante.be

Zijvleugel van het Museum voor Schone Kunsten

Partners van het museum bij de heropening:

De Stad Gent, de Vlaamse Gemeenschap, de provincie Oost-Vlaanderen, de Vlaamse Kunstcollectie Associated Weavers, Bank Degroef, Léon Eeckman nv, Horeca Logistic Services, Gerlach Art Packers & Shippers, KBC Bank & Verzekering, Meyvaert Glass Engineering, Zumtobel
De Standaard, Klara en Radio 1

DE MUSEUMKRANT IS EEN UITGAVE VAN DE VRIENDEN VAN HET MUSEUM.

Lid worden kan door storting op rekeningnr. 290-0020915-81 van het Museum voor Schone Kunsten Gent / De Vrienden - Hofbouwlaan 29, 9000 Gent
Bijdragen: leden 25 euro, met partner 35 euro, tot 25 jaar 15 euro, steunend (en partner) 150 euro

Werken mee aan dit nummer: Elke Aerts, Johan De Smet, Tine Van Poucke, Catherine Verleysen.

Foto's: Michel Burez, Gerald Van Rafelghem - vormgeving: Kim Beirnaert - druk: new Goff, Gent.

Steunende leden: Accounts Lippens P. & Co Gent, mevrouw Jean Boddaert-Van Moffaert, Copyright Bookshop Antwerpen/Gent, DELFI nv schilderwerken, Destelbergen, mevrouwen G. en J. De Dijn, Galerie Patrick Derom Brussel/New York, I.C.S. Deinze, KBC Bank Gent Overpoort, de heer en mevrouw Alain Liedts-Meesen, de heer en mevrouw Jean-Pierre De Pannemaeker, de heer en mevrouw Pauwels-Saverys, Van Herck bvba Antwerpen.